

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita P. Ignatii Loiolae, Qui religionem Clericorum Societatis Iesv instituit

Ribadeneyra, Pedro de

Coloniæ Agrippinæ, 1602

De modestia, atque efficacia sermonis. VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45323

indulgere genio voluisset (mirificè enim recreabatur eius mens musica, atque incitabatur in Deum) se chorum in Societate instituturum (me audiente) esse dicebat; sed illud se prætermis-
 sisse, quòd Deo magistro atq; autore didicisset, præclarū quidem in choro canendi esse munus, atque sanctissimum, sed minimè ad illud nos à Deo esse vocatos. Aliam nostri instituti rationem, alia propria nostræ Religionis esse munia.

DE MODESTIA ATQVE
 efficacia sermonis.

CAPVT VI.

Sis qui in verbo non offendit, perfectus est vir, potens etiam fræno circumducere totū corpus, ut beatus Iacobus ait; meritò sanè in perfectis viris haberi Ignatius debet, qui linguæ suæ (quam nullus hominum domare potest) frænū iniecit, maximeq; excelluit moderatione verborum. *Iacob. 3. Ibidem.*

Si quid audiret eorum quæ ad iram vel ad turbidiorum aliquem motum incitare homines solēt, statim sese colligebat, iungebatq; cum Deo: & quid responderet, accuratè meditabatur.

Ex quo illud conſequebatur, vt neque rationem inconfiderantia vlla præcur- reret, neque non retineret animi tran- quillitatem. Quanquam hoc non in huiusmodi rebus ſeruauit ſolum, ſed perpetuum illi in omni ſermone fuit, vt nihil temerè loqueretur, ſed cogita- to & prudenter.

Vndecim annis antequam morere- tur, amiciffimo cuidam viro ac nobili, ſuam operam in quodam negotio eſt pollicitus: poſtea ſe promiſiſſe pœni- tuit: & hac de re, me præſente agens, adiecit: Vndecim duodecimve ſunt an- ni, ex quo non memini me ita verbo lapſum, neq; quippiam promiſiſſe, cuius poſtea me pœniteret.

Conſtat illum per triginta, & eo amplius annos, ne factum quidem aut ſtupidum appellaiſſe quenquam, aliove contumelioſo verbo affeciſſe. Quod in obiurgationibus ſæpè obſeruauimus, vt ſermonis grauitate adiuncta, acer- bitas tamen omnis abeſſet: neque ver- bo morderet quenquam, ſed reſum ſeuera explicatione compungeret. Ne- que enim quenquam, cum aſperius et- iam obiurgaret, vocabat aut non obe- dientem, aut ſuperbum, aut inertem, & pigrum: ſed quid cuique ineſſet vitij,

rei explanatione ostendebat.

In laudando parcus fuit, in vituperando parcissimus. Superlativus (vt vocant) vix utebatur nominibus. De alijs nunquam detraxit: detrahentibus, aures nunquam patefecit. Alienorum vitia, etiam publica, & quæ in ore omnium versarentur, in sermone quotidiano ipse non usurpabat: & in illa ne alij incurrerent, cauebat. Si quid tamen alijs excidisset, ipse vel eleuabat, vel etiam excusabat factum, aut animum certè, & voluntatem. Quod si rei atrocitas excusandi, minuendique omnes aditus præcluderet, eò per fugiebat: Nolite ante tempus iudicare. Deus so *1. Reg. 16.*
 lus intuetur cor. Domino quisque suo *1. Cor. 4.*
 frat, aut cadit: cum grauissimè, ego qui dem certè hoc non fecissem. Vt illud *Rom. 14.*
 Domini præceptum penitus in eius animo insedisse videretur? Nolite iudicare & non iudicabimini: nolite condemnare, & non condemnabimini. *Matth 7.*

De erratis verò domesticorum, mirum silentium, neque, si quid minus decenter ab aliquo admissum esset, cuiquam aperiebat, nisi fortè vt emendaret: & tunc quidem tam modestè ac mansuetè, tam existimationi illius qui peccauerat amicè, vt si vnus testis iatis es-

tis esset ad remedium, duos nō adhiberet: nudamq; culpam poneret ante oculos, nulla adhibita contentione, aut reprehensione verborum.

Audiui ego ex ipsomet Patre, Confessarium aliquando à se quæsitum, vt vnā tantum culpam confiteretur. Ea erat, quod erratum cuiusdam tribus Patribus aperuisset, cū duo ad remedium adhibendum sufficerent: & tamen is erat, qui deliquerat, vt vno illo errato diulgato, nihil eius existimatio apud tertium illum Patrem læderetur. Et ita loquebatur de omnibus, vt singuli bonam de ipsis opinionem illum habere intelligerent, seq; illi cordi esse.

Eius autem sermo, sententiarum erat grauitate plenus, non verborum copia; simplexq; potius, & aperta videbatur narratio, quam aut amplificatio, aut confirmatio rerum, & contentio. Res vt erāt, referebat: auditorib. vt cōsequētia cernerent, rerumque momenta ponderarent, suum iudicium relinquebat. Atque hunc in modum, magnam habebat ad persuadendum vim eius oratio: & tamen propensionem animi sui neutram in partem aperiēbat. Illud erat in sermone prudētia, quōd

quòd quæ graua essent, & aliquid pò-
deris haberent, in ijs multum hærebat,
eaque leuibus prætermiffis, narratione
ipsa ponderabat.

Tanta eius erat in sermone grauitas
atque efficacitas, vt non tam humana
videretur, quàm diuina : quocumque
enim volebat, impellebat homines,
non verborum vlla vel copia vel ele-
gantia, sed vi sententiarum ac ponde-
re. Peruicaces ac ferreos etiam emol-
liebat, flexibilesque ad omnia redde-
bat & tractabiles, suoque imperio sic
obedientes, vt se ipsi, suamque muta-
tionem sæpè mirarentur. Neque solum
nostri, sed etiam alieni: neque gregarij
tantummodo homines, atque infimæ
notæ, sed maximi etiã viri, ac præstan-
tissimi : ira cum essent aut alijs turbi-
dioribus motibus concitati, ad lenita-
tem eius sermones ac mētis tranquil-
litatem flectebantur. In certamen verò
disputationemque si quando cum illo
descendissent, superiorem in ipso vim
agnoscentes, facilè illi concedebant,
animosque submittebant, Domino
verbis eius dante virtutem. Quod
quamuis multis exemplis illustrari
posset, duo tamen in præsentia addu-
xisse sufficiat. Quo tempore Romæ tam

multa falsa in Ignatium à calumnia-
 toribus, sociosque coniecta sunt, Ioan-
 nes Dominicus de Cuppis . S. R. E.
 Cardinalis , sacrique Collegij Deca-
 nus , Quirinum Garzonium, homi-
 nem nobilem, familiarem suum ac
 necessarium (qui Ignatium, sociosque
 hospitio benignè exceperat in vinea
 sua apud Cœnobiū Sanctæ Trinitatis)
 seuerè monuit , ne se consuetudine
 Ignatij implicari aut circumueniri pa-
 teretur : nihil cum illo, illiusque so-
 cijijs haberet commune, ne ex eorum
 coniunctione aliquid dedecoris in e-
 ius nomen , infamiæque redundaret.
 Quirinus contra, Ignatium, se, socios-
 que diligenter obseruasse ait, nihilque
 omnibus vestigijs indagantem, in co-
 rum vita deprehendere potuisse, quod
 sanctitatem non saperet, quod non
 ad amissim quadraret Ecclesiasticæ
 disciplinæ. Ad quem Cardinalis: Fal-
 leris Quirine, falleris, nec mirum: ne-
 que enim tam multa tu de istis homi-
 nibus audire potuisti, quam ad me per-
 lata sunt : qui speciem quidem habent
 pietatis, sed factis eius abnegant ve-
 ritatem . Lupum in specie lupi facile
 vites : lupum autem ouilla pelle indu-
 tum, neque agnoscas facile, neque de-
 clines.

clines. Perturbatus homo ad Ignatium venit: quid nam à Cardinali audierit, narrat: quid sibi faciendū sit, consilium petit. Ignatius verò læto vultu hominis mœrorem abstergit, & verbis bono animo esse iubet. Cardinalis, ait, errorem suum, optima ex mente & rerū ignoratione profectum, cognita veritate libenter deponet, offensionemq; in benevolentiam vertet. Neque existimes tantū virum, Quiriac, solum in ea esse sententia, quæ tamen non propria ipsius est, sed eorū qui vel malevolentia adducti, vel zelo fortè Dei, sed nō secundū sciētiam, ea spargūt in vulgus, & in aures Principū etiā instillāt, quæ aut cōfixerūt ipsi, aut cōficta ab alijs vera putant. Quoniam simulata & falsa, à synceris & veris secernere atque internoscere, haud proprium illorum officiū est. Orabimus Dominum, in silentio & spe erit fortitudo nostra: Nos tacebimus, ille pro nobis loquetur. Cū autem Cardinalis ea sæpè repeteret, atque inculcaret Quirino, rogatus ab ipso est, Ignatium ut alloqueretur, & ab ipso met rationem dictorum, factorūque omnium reposceret: & de certis atque exploratis ferret iudicium. Neque enim sapientis esse vini (qualis ipse est)

set) inauditum quenquam & indefensum condemnare. Audiam, inquit Cardinalis, si veniat ad me, & ita tracta bo, vt dignus est. In summa, dies dicitur, Ignatius ad Cardinalem venit, remotis arbitris, ipso etiã Quirino professoribus cubiculi expectante, duas ferme horas Cardinalis Ignatiusque colloquuntur. Quo in colloquio, tanta spiritus Domini, verborumque Ignatij vis fuit, vt se Cardinalis ad eius pedes abijceret, suppliciter veniam peteret, abeuntem comiter beneuoleque prosequeretur: eleemosynam panis, vini, que certam, ipsi in hebdomadas singulas socijsque decerneret: quam etiam ad extremum vsque vitæ diem liberaliter tribuit. Postremo ex inimico amicus, ex aduersario, ex inimico repente patronus factus est. Quod Quirinus ex ipso tum Cardinali, ego ex Quirino postea accepi: qui nõ sine magna admiratione, & iucundissima recodatione, inter alia virtutis Ignatij documenta, hoc mihi solebat referre.

Huic persimile est illud: Cõpluti habitauit vir nobilitate atque dignitate excellens (cuius nomen de industria silentio præterco) sed idẽ morib. dissolutis.

defen-
inquit
ta tra-
ies di-
venit,
no pro
as fer-
ne col-
tanta
gnatij
pedes
teret,
e pro-
vini-
ingu-
riam
libe-
nico
pen-
Qui-
Qui-
agga
cor-
i do-
efet-
ti ha-
itate
ia si-
olu-
tis.

is. Huius ex vita, hominis scilicet Ec-
clesiastica dignitate præstantis, magna
offensio erat in populo. Multi fortè præ-
euntem illum sequebantur ruentem
in præceps. Ignatius igitur sub vesperã
domum illius ingreditur, loquendi cū
illo facultatem petit, quæ postquam
facta est, in cubiculo, solus solū homi-
nem aggreditur, suaviter ac fortiter
admonet, arguit, obsecrat, increpat
cum omni patientia, & à perditæ vitæ
rationibus, ad meliorem conatur mē-
tem traducere. Hic homo principio fu-
rere & insanire, & magnis clamoribus
se exturbaturum Ignatium, & præci-
pitem eiecturum dicere. A quo imper-
territus, cum seueritate vultus & tran-
quillitate, ac veritatis robore preme-
tur, mitius agere cœpit: iracundiam
deinde temperavit, vocis contentio-
nem remisit, aures clausas aperuit veri-
tati. Quid verbis opus est? Famuli qui
initio domini sui clamores minaces
ac iracundia plenos audierant (ete-
nim Ignatij voces non exaudiebantur)
illud vnum expectabant & in id para-
ti erant, vt iussi hominem abriperent,
ac deturbarent, & in malam crucem
abire permetterent. Sed ita Ignatij ser-
mo in domini animum influxit,
sic

sic illum confrixit ac obligauit, vt ad
 cœnam etiam inuitaret, ipsisq; famu-
 lis, alijsq; qui aderant, & in exteriori
 cubiculo rei exitum operiebantur, de-
 mirantibus, blandè, amicè, beneuolè
 ac reuerenter Ignatiũ acciperet. Qui
 quo plus hominem demereretur, cœ-
 nam etiam non recusauit: qua exacta,
 quod pluuiosum esset ac tenebrosum
 cœlum; mulam, famulosq; cum faci-
 bus præsto esse dominus iussit, vt Igna-
 tium domum reducerent. Sed ille, mu-
 la reiecta, quos vitare nulla ratione po-
 tuit famulos, vix domo egressus decli-
 nauit, & per angiportũ, & occultas vi-
 as digressus, præeuntes delusit: miran-
 tesque quam Ignatius euauisset,
 ad dominum suum redire compulit:
 qui magna deinde beneuolentia Igna-
 tium prolequitus est.

In communi consuetudine, negoti-
 jsq; cum alijs contrahendis, parcè lo-
 quebatur, & consideratè: prolixè, ac li-
 benter vsque ad finem audiebat, sine
 interpellatione. Neq; ex vna in aliam
 rem fortuitò, & casu deuoluebatur, sed
 consultò transibat, transitionemque
 præmunitioe mollebat.

Viros graues, autoritateque præstan-
 tes, nunquam autores proferebat, nisi
 magna-

magnarum rerum, in quibus nihil aut
dubitationis inesset, aut vanitatis.

In depellendis molestiis, animique
perturbationibus sedandis, sermo illi-
us familiaris valebat plurimum. Scimus
quendam venisse ad Ignatium, qui ad-
huc viuit in Societate, ita perculsum a-
nimo, tam acerbis, eoque diuturno mœ-
rore confectum, vt nunquam respira-
ret, aut tranquilla mente conquiesce-
ret. Et cum tristitiã animi sui aperuis-
set vno Ignatij verbo in hodiernum
diem omni molestia liberatum.

Alium etiam in Societate superstite
nouimus, qui inani quodam terrore
correptus, vel umbram suam formida-
bat. Cui Ignatius paucissimis verbis, &
vanum metum ademit, & mentis secu-
ritatem restituit.

Possem equidem alia hic exempla
referre magis interiora ac propria, qui-
bus constaret, quanta verborum eius
vis esset, ad animos hominum immu-
tandos, tranquillandas cōscientias per-
turbatas, ægras sanandas, afflictas con-
solandas, roborandas, atque erigendas
infirmas & abiectas: sed malo tacere,
ne de me loqui videar. Hoc est certissi-
mum, tam excellenti à Deo Ignatium
gratia fuisse donatum, vt non rarò ad
scve-

se venientium, paucis verbis, non solum praesentem morbum depelleret sed sanaret in perpetuum, neque tantum aegritudinem animi, sed aegritudinis etiam quasi radices euelleret.

Antequam Catechumenorum domus Romae esset instituta; domi nostrae erudiebantur, qui ex Hebraeis sacrum baptismum petebant: in his quidam Isaac nomine, insanire ita cepit aliquando, & quasi furijs agitari, ut e domo nostra se proripere statim vellet, & baptismi petitionem abijcere; neque aut retineri a nostris verbis, & blanditijs, aut vlla alia ratione posset ad sanitatem reuocari. Cui Ignatius ad se adducto, furentique, illud tantum: Maneto nobiscum Isaac. Quibus verbis placatus omnino eius animus continuo est sibi que restitutus, laetusque domi in sententia permansit, baptismumque suscepit.

Energumenum quendam sermone suo liberavit, qui (ut arbitror) in sanctissimo quodam coenobio viuit adhuc, mihi familiariter notus, antequam a diabolo liberaretur, & post.

Energumenus hic de quo loquimur, iuuenis quidam fuit Cataber natione, Matheus nomine, qui etiam si nos

non fuit, cum nostris tamen Romę ha-
bitauit. Qui anno Domini 1541. quo
tempore in cœnobiũ D. Petri de Mon-
torio se recepit Ignatius, vt diuinã vo-
luntatem exquireret, deliberaretque,
vtrum onus Præpositi Generalis susci-
peret, an reijceret, à dæmone correpi-
tus est, graviterque vexatus. Nam & se-
vehementer collidebat, & tanto pon-
dere veluti defigebat, vt octo aut decẽ
homines robusti illum humi iacẽtem
vix loco dimouere possent. Et cum es-
set omnino literarum rudis, & mater-
nam tantum linguam callens, varijs
tamen linguis tunc loquebatur expe-
ditẽ, scienterque. Prætereà os primum
inflabat, cui signum crucis à Sacerdo-
te impressum, confestim tumorem
ab ea parte depellebat: sed ita vt in in-
feriorem descenderet, gutturque occu-
paret, quẽ idẽ crucis signũ admotũ ve-
luti deprimebat: in pectus deinde, sto-
machũ, ventrem defluebat. Nam om-
nes istæ corporis partes, alia alij succe-
dens, repentẽ turgebant, tumore (quasi
crucis virtutem fugeret) delabente
in inferiora membra. Hic igitur ado-
lescens, quem ego tunc obseruavi ali-
quoties, vel dæmon potius in adole-
scente, cum à nobis audiret Igna-
tium

tium breui domum editurum, & ipsū
 ex obsessi hominis corpore exturbatu-
 rū, validè sese deceptens clamabat. Ne
 mihi nominetis Ignatium, quem ego
 inimicissimū habeo, omniumque ho-
 stem infestissimum. Reuertit domum
 Ignatius; quod ipso absente accidisset,
 à nobis didicit; Matthæum accersit, re-
 motis arbitris alloquitur; quid dixerit,
 feceritve, mihi compertum non est.
 Iuuenē certè illico sibi redditum con-
 stat, & ab illa dæmonis tyrannide libe-
 ratum. Qui (vt puro) in sanctissima Ita-
 liæ Camaldulensi Eremito adhuc uiuit,
 & appellatur frater Basilius.

Et quoniā de dæmonis in Ignatium
 odio (quem ipse hostem suum omniū
 atrocissimum nominabat) mentionē
 fecimus, non erit abs re, illud quoque
 quod est persimile, adscribere. Parauij
 miles fuit quidam Italus natione, ho-
 mo simplicissimus, qui Ignatium de
 facie non nouerat, neque eius (quod
 sciam) nomen audierat. Hunc dæmon
 iuuasit: qui sacris precatationibus dum
 excantaretur aliquando, de Ignatio lo-
 qui cœpit, eumque suis coloribus pin-
 gere tam scitè & appositè, vt P. Laines
 (de quo hæc audiui) vehementer
 miraretur: addebatque diabolus fren-
 dens

dens ac stridens Ignatium omnium
 qui viuerent, sibi esse inimicissimum.
 Mortuo verò recens Ignatio, Drepani
 (quæ ciuitas est in Sicilia) puella quæ-
 dam virgo quæ à dæmone vexabatur,
 interrogata à quodam Sacerdote (mul-
 tis magnisque viris præsentibus) Igna-
 tiumne nosset, & vbi nam ille esset? re-
 spondit, Ignatium inimicum suum, vi-
 tiam perfunctum, in cælo esse inter
 alios sacrarum religionum Fūdatores.
 Quæ tamesi, quod à dæmone profecta
 sint, certam non habent fidem; tamen
 quoniam Dominus veritatem ab illo
 sepe exprimit inuito, hæc quæ & veri-
 tati, & Ignatij moribus consonant, nō
 sunt quasi falsa repudiāda. Nam homo
 habens dæmonium immundum, ex-
 clamauit voce magna dicens: Sine,
 quid nobis & tibi, Iesu Nazarene? veni
 si perdere nos: scio te quod sis sanctus
 Dei. Et alibi: Exhibant autem dæmonia
 à multis clamantia & dicentia, Quia tu
 es filius Dei. Voluit itaque Dominus,
 vt dæmon ipsum vel inuitus agnosce-
 ret, & Dei filium esse testaretur. Atque
 alia ijs similia legimus in Sancto-
 rum virorum historijs, quæ
 ad eorum laudem per-
 tinent.

Luc. 4.]

Ibi. ~~en~~